

ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СТРУКТУРИ ВЛАСНОСТІ В ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ

На сучасному етапі в результаті центропериферійної структури економіки сформувалися так звані "зони економічного зростання", а також "проблемні" аграрні та старопромислові регіони, "периферійні" або "депресивні" території. Тернопільська область є монофункціональним регіоном, який зорієнтований на спиртову і м'ясо-молочну промисловість, виробництво будівельних матеріалів, що засвідчує недосконалість використання її економічного потенціалу.

Регіональна політика, особливості її реалізації та структурна трансформація економіки країни є об'єктом дослідження ряду вітчизняних науковців, зокрема: А. Васиної, А. Мельник, В. Семенової та ряду інших.

Регіони України розвивалися поетапно і лише під час світової фінансово-економічної кризи стало очевидно, що структура економіки України є неефективною та нездатною протистояти внутрішнім та зовнішнім викликам. Тернопільська область є однією з тих територій, що програє іншим регіонам за рівнем розвитку інфраструктури (27 місце, 2013 р.), ефективність ринку товарів (27 місце, 2013 р.), технологічною готовністю (25 місце, 2013 р.) і розміром ринку (25 місце, 2013 р.) [2]. Окрім того, для неї характерна низька частка іноземної власності (25 місце, 2013 р.) та значний ступінь монополізації ринку (13 місце, 2013 р.) [2].

З огляду на перелічені проблеми, Тернопільська область займає одну із останніх позицій за рівнем внеску у ВВП країни (25 місце, 2013 р.) [2]. Щодо ВРП, то її частка в загальному підсумку вже упродовж тринадцяти років у середньому дорівнює 1,2%, що свідчить про відсутність дієвих кроків для покращення якості показника [4, с. 38-39]. Загалом, значення ВРП в розрахунку на одну особу зростає як в по всій Україні, так і в Тернопільській області, хоча й в значно менших обсягах, що є негативним явищем (табл.1).

Внаслідок нестабільності державної регіональної політики, приватизація в Тернопільській області також має нестабільний, іноді й деструктивний характер. Так, упродовж 1992-2005 рр. державну форму власності в Тернопільській області змінили 718 од. або 2,7% від загальної кількості підприємств по всій країні.

Показник Валового регіонального продукту в Україні та Тернопільській області [4, с. 38-39]

№ п.п.	2000	2005	2007	2009	2011	2012	2013
1.Україна:	137993	441452	720731	913345	1302079	1459096	1522657
1.1. Питома вага у загальному підсумку, %	100	100	100	100	100	100	100
1.2. В розрахунку на 1 ос. (у фактичних цінах, грн.)	2788	9372	15496	19832	28488	32002	33423
2. Тернопільська область:	1853	5137	8276	10618	16294	17957	18085
2.1. Питома вага у загальному підсумку, %	1,3	1,2	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2
2.2. В розрахунку на 1 ос. (у фактичних цінах, грн.)	1605	4603	7510	10240	15055	16644	16819

В 2006-2009 рр. 275 од. державних підприємств були структурно реформовані, що становило 1,5% усіх підприємств в Україні, коли за останні 2010-2013 рр. – лише 19 од. (2,7% від загальної кількості підприємств в Україні) (рис. 1).

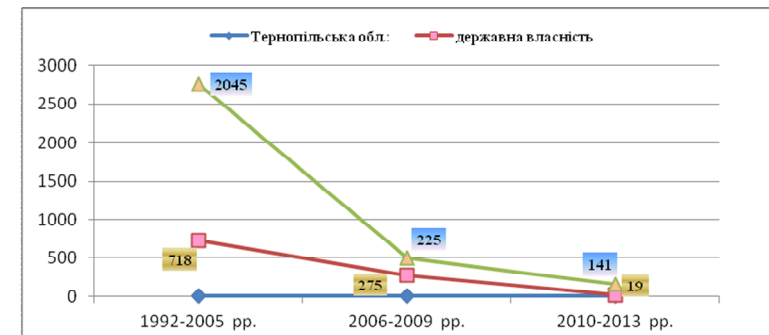

Рис. 1. Кількість об'єктів, які змінили державну та комунальну форму власності . в Тернопільській області у 1992-2013 рр. [1]

Комунальні підприємства зазнали змін у значно більших розмірах.

Так, в 1992-2005 рр. 2045 од. організацій даного типу (2,7% від загального числа підприємств комунальної форми власності) прийняли рішення щодо зміни форми власності. В наступні періоди, відображені на рис. 1, кількість реформованих комунальних підприємств різко зменшилася. В 2006-2009 рр. реформа охопила лише 225 од. (1,3 %), а в 2010-2013 рр. – 141 од. (2,3%).

Таблиця 2

Кількість суб'єктів ЄДРПОУ за організаційно-правовими формами господарювання у Тернопільській області в 2005-2013 рр., од. [4, с. 54-56]

Види підприємств	Рік					
	2005	2007	2009	2011	2012	2013
Тернопільська область	18633	20133	20988	21646	22125	22369
Приватне підприємство	3612	3843	4031	4091	4187	4176
Державне підприємство	187	167	147	130	130	118
Комунальне підприємство	450	461	456	454	458	443
Іноземне підприємство	6	7	9	9	9	9
Акціонерне товариство	410	381	346	292	252	234
у % до загальної кількості підприємств по всій Україні	1,8	1,8	1,7	1,7	1,7	1,7

Згідно статистичних даних, наведених на рис. 1, зміна державної та комунальної форм власності відбувалася в основному протягом 1992-2005 рр. В цей же час спостерігалось зростання кількості підприємств приватної та корпоративної форм власності, а іноземні фірми почали освоювати регіональні ринки. З 2005 р. дана тенденція мала нестабільний характер, що підтверджують показники в табл. 2.

Структура власності в Тернопільській області певною мірою позначилася на її позиції в рейтингу конкурентоспроможності регіонів. В 2013 р. вона зайняла 24 позицію, з чого випливає висновок, що структура власності відіграє важливе значення на регіональному рівні, адже переважання тих чи інших форм формує спеціалізацію відповідних територій. При ігноруванні фактору необхідності дотримання її збалансованості виникають проблеми різностороннього характеру, а саме: секторального; галузевого; територіального; відтворювального; інституціонального; технологічного; зовнішньоекономічного [3, 17].

Оскільки Тернопільська область є монофункціональною та відноситься до депресивних регіонів, незважаючи на відносну стабільність кількості підприємств по відношенню до

загальноукраїнського показника (1,7-1,8%) відповідно до наведених статистичних даних, забезпечення дієвості структурних пропорцій власності стане можливим лише за умов забезпечення узгодженості засад загальнодержавної політики та політики "на місцях" (регіональної та муніципальної).

Література

1. Звіт про роботу Фонду державного майна України та хід виконання Державної програми приватизації за відповідний рік. Сайт Фонду державного майна України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.spfu.gov.ua/_layouts/SPFUSiteDefinition/ReportsMFI.aspx.

2. Звіт Фонду ефективного управління "Звіт про конкурентоспроможність регіонів України 2013" [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://competitiveukraine.org.ua/ua/reports/2013>.

3. Мельник А. Формування інституційного забезпечення структурної політики на регіональному та муніципальному рівнях: теорія і практика / Алла Мельник, Алла Васіна // Вісник державної служби України. – 2012. – № 1. – С. 15-21.

4. Статистичний щорічник "Україна в цифрах 2013 рік" // Держкомстат України. – К., 2014. – 238 с.

Ярослав ФЕДЕНЧУК

Тернопільський національний економічний університет, Україна

КОНКУРЕНТНЕ МІСТО ЯК ТЕХНОЛОГІЯ ЗАПОБІГАННЯ КРИЗАМ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Об'єктивна суперечність між глобалізацією та муніципалізацією породжує проблему пошуку альтернативних механізмів розвитку муніципальних утворень в умовах стирання економічних та політичних кордонів.

Забезпечення економічного розвитку міст, збереження їх самобутності та формування іміджу є наслідком гострої конкурентної боротьби. В свою чергу, управління розвитком муніципальних утворень в сучасних умовах також орієнтується на конкуренцію. Загальний європейський економічний простір, прогресуюча лібералізація та політика дерегулювання ЄС, а також зростаюча незалежність комерційних підприємств або їх філіалів від місця їх знаходження, — все